

БАЊАЛУЧКИ
ЦЕНТАР ЗА ЉУДСКА ПРАВА

Ime propisa: Evropska konvencija o sprečavanju mučenja i nečovečnih ili ponižavajućih kazni ili postupaka

Datum donošenja: 26. juna 1987. godine

Donosilac: Savjet Evrope

Evropska konvencija o sprečavanju mučenja i nečovečnih ili ponižavajućih kazni ili postupaka

Države članice Saveta Evrope, potpisnice ove konvencije, Vodeći računa o odredbama Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda,

Podsećajući da, prema članu 3. pomenute Konvencije “niko se ne sme podvrgnuti mučenju ili nečovečnom, odnosno ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju”,

Konstatujući da osobe koje smatraju da su žrtve prekršaja člana 3. mogu da se koriste mehanizmima koje predviđa ova Konvencija;

Uverene da se zaštita osoba lišenih slobode od mučenja i nečovečnih ili ponižavajućih kazni ili postupaka može pojačati vansudskim sredstvima preventivnog karaktera koja se zasnivaju na posetama,

Složile su se u sledećem:

Poglavlje 1

Član 1.

Ustanovljava se Evropski komitet za sprečavanje mučenja i nečovečnih ili ponižavajućih kazni ili postupaka (u daljem tekstu: Komitet). Komitet putem poseta osobama lišenim slobode ispituje kako se prema njima postupa sa ciljem da,

ukoliko je potrebno, poveća zaštitu tih osoba od mučenja i nečovečnih ili ponižavajućih kazni ili postupaka.

Član 2.

Svaka Strana ugovornica će dozvoliti da se, u skladu sa ovom Konvencijom, sprovode posete osobama koje su javne vlasti lišile slobode u svakom mestu koje je u okviru njene nadležnosti.

Član 3.

Komitet i odgovorne državne vlasti Strane ugovornice u pitanju će međusobno sarađivati u primeni ove Konvencije.

Poglavlje 2

Član 4.

1. Komitet se sastoji od onoliko članova koliko ima Strana ugovornica.

2. Članovi Komiteta se biraju iz redova osoba visokih moralnih kvaliteta koje su priznati stručnjaci za oblast ljudskih prava ili koje imaju profesionalno iskustvo u oblastima pokrivenim ovom Konvencijom.

3. Ista država ne može imati u Komitetu više od jednog svog državljanina.

4. Članovi, izabrani u ličnom svojstvu, nezavisni su i nepristrasni i na raspolaganju su Komitetu radi efikasnog obavljanja svojih dužnosti.

Član 5.

1. Članove Komiteta bira Komitet ministara Saveta Evrope apsolutnom većinom glasova, sa liste imena koju priprema Biro Savetodavne skupštine Saveta Evrope; svaka nacionalna delegacija strana zastupljenih u Savetodavnoj skupštini predlaže tri kandidata, od kojih su bar dvojica njeni državljani.

2. Isti postupak se primenjuje i prilikom popunjavanja upražnjenih mesta.

3. Članovi komiteta biraju se za period od četiri godine. Oni mogu biti ponovo birani samo još jednom. Međutim, od članova izabраних prilikom prvog izbora mandati tri člana ističu na kraju druge godine. Članove čiji mandat ističe posle dve godine određuje žrebom generalni sekretar Saveta Evrope neposredno pošto su obavljeni prvi izbori.

Član 6.

1. Komitet se sastaje na sednicama zatvorenim za javnost.

Za kvorum je potrebno prisustvo većine članova. Odluke Komiteta donosi većina prisutnih članova, shodno odredbama člana 10, odeljak 2.

2. Komitet usvaja svoj poslovnik.

3. Generalni sekretar Saveta Evrope obezbeđuje rad Sekretarijata Komiteta.

Poglavlje 3

Član 7.

1. Komitet organizuje posete mestima pomenutim u članu
2. Osim periodičnih poseta, Komitet može organizovati i onakve posete kakve on proceni da okolnosti to zahtevaju.
 2. Po pravilu, posete sprovode bar dva člana Komiteta. Ukoliko Komitet proceni da je to neophodno, može zatražiti pomoć eksperata ili prevodioca.

Član 8.

1. Komitet obaveštava vladu Strane u pitanju o svojim namerama da obavi posetu. Po upućivanju takvog obaveštenja, Komitet može u svako doba posetiti bilo koje mesto pomenuto u članu 2.
 2. Strana ugovornica osigurava sledeće olakšice za članove Komiteta da bi oni mogli da sprovode svoja zaduženja:
 - a) mogućnost pristupa njenoj teritoriji i putovanja po zemlji bez ograničenja;
 - b) potpune informacije o svim mestima u kojima se nalaze osobe lišene slobode;
 - c) neograničen pristup svim mestima u kojima se nalaze osobe lišene slobode, uključujući i pravo na slobodno kretanje unutar tih mesta;
 - d) ostale informacije raspoložive Strani ugovornici koje su neophodne da bi Komitet obavljao svoje zadatke. Prilikom traženja tih informacija Komitet mora da poštuje pravila nacionalnog zakonodavstva i profesionalnog morala koja se u tim situacijama primenjuju.

3. Komitet ima pravo da sa osobama lišenim slobode razgovara bez prisustva svedoka.

4. Komitet može slobodno razgovarati sa bilo kojom osobom za koju veruje da poseduje relevantne informacije.

5. Ukoliko je potrebno, Komitet može svoja zapažanja odmah proslediti nadležnim vlastima Strane u pitanju.

Član 9.

1. U izuzetnim okolnostima, nadležne vlasti strane u pitanju mogu uložiti prigovor Komitetu protiv sprovođenja posete određenom mestu ili u vreme koje je Komitet predložio. Takvi prigovori se mogu uložiti samo iz razloga narodne odbrane, javne bezbednosti, ozbiljnih nemira u mestima u kojima se nalaze osobe lišene slobode, zdravstvenog stanja osobe ili ako je u toku hitno saslušanje vezano za ozbiljno krivično delo.

2. Shodno takvom prigovoru, Komitet i Strana ugovornica će odmah započeti pregovore da bi se takva situacija razjasnila i pronašlo sporazumno rešenje koje bi omogućilo Komitetu da sprovodi svoje aktivnosti na delotvoran način. Takav dogovor može uključiti mogućnost da se osobe koje Komitet predlaže da poseti prebace u neko drugo mesto. Dok se poseta ne obavi, Strana ugovornica će Komitetu dostaviti informacije o svakoj osobi za koju je on zainteresovan.

Član 10.

1. Posle svake posete Komitet sastavlja izveštaj o činjeničnom stanju utvrđenom prilikom poseta, uzimajući u obzir sve primedbe koje mu Strana u pitanju podnese. Ovoj će

Strani Komitet dostaviti svoj izveštaj koji sadrži preporuke za koje smatra da su neophodne. Komitet se može savetovati sa Stranom ugovornicom u cilju predlaganja eventualnog poboljšanja zaštite osoba lišenih slobode.

2. Ako Strana ugovornica odbije da sarađuje ili da poboljša situaciju shodno preporukama Komiteta, i nakon što je imala priliku da iznese svoje stavove povodom preporuka, Komitet može, odlukom donetom dvotrećinskom većinom, dati izjavu za javnost koja se odnosi na to pitanje.

Član 11.

1. Informacije koje Komitet prikupi u vezi sa posetom, njegov izveštaj i konsultacije sa Stranom ugovornicom u pitanju, poverljive su prirode.

2. Komitet objavljuje svoj izveštaj, uz komentare Strane ugovornice u pitanju kad god to od njega ta Strana ugovornica zatraži.

3. Međutim, ne objavljuju se nikakvi lični podaci bez izričitog pristanka osobe u pitanju.

Član 12.

U skladu sa pravilima o poverljivosti iz člana 11, Komitet svake godine podnosi Komitetu ministara opšti izveštaj o svojim aktivnostima koji se upućuje Savetodavnoj skupštini, i objavljuje u javnosti.

Član 13.

Članovi komiteta, eksperti i ostale osobe koje pomažu u radu Komiteta moraju, za vereme i po isteku svog mandata, da

sačuvaju poverljivost činjenica ili informacija do kojih su došli za vreme vršenja svojih dužnosti.

Član 14.

1. Imena osoba koje pomažu u radu Komiteta biće navedena u obaveštenju iz člana 8, stav 1.

2. Eksperti deluju po uputstvima i ovlašćenju Komiteta. Oni moraju posedovati odgovarajuću stručnost i iskustva u pogledu pitanja koja uredjuje ova Konvencija, i moraju se obavezati da budu nezavisni, nepristrasni i na raspolaganju jednako kao i članovi Komiteta.

3. Strana ugovornica može, u izuzetnim slučajevima, izjaviti da određenom stručnjaku ili nekoj drugoj osobi koja pomaže u radu Komiteta nije dozvoljeno da učestvuje u poseti mestu koje se nalazi u njenoj nadležnosti.

Poglavlje 4

Član 15.

Svaka Strana ugovornica dostavlja Komitetu naziv i adresu nadležne vlasti koja prima obaveštenja za svoju Vladu i ime oficira za vezu koga ona može imenovati.

Član 16.

Komitet, njegovi članovi i eksperti pomenuti u članu 7, stav 2. uživaju povlastice i imunitete koje predviđa Dodatak ove konvencije.

Član 17.

1. Ova Konvencija neće delovati na štetu odredbi domaćeg zakonodavstva ili nekog drugog međunarodnog sporazume koji osigurava veću zaštitu osobama lišenim slobode.

2. Nijedna odredba ove Konvencije ne može biti tumačena tako da ograničava ili ukida nadležnost organa Evropske konvencije o ljudskim pravima ili obaveze koje su Starne ugovornice tom Konvencijom preuzele.

3. Komitet ne posećuje mesta koja predstavnici ili delegati Sila zaštitnica ili Međunarodnog komiteta Crvenog krsta efikasno

i na redovnoj osnovi posećuju na osnovu Ženevskih konvencija o 12. avgusta 1949. i njihovih Dopunskih protokola od 8. juna 1977.

Poglavlje 5

Član 18.

Ova Konvencija je otvorena za potpisivanje državama članicama Evropskog saveta. Ona podleže ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju se deponuju kod Generalnog sekretara Saveta Evrope.

Član 19.

1. Ova Konvencija stupa na snagu prvog dana po isteku perioda od tri meseca od datuma kada je sedam država članica Saveta Evrope izrazilo pristanak da se obavežu ovom Konvencijom u skladu sa odredbama člana 18.

2. U odnosu na državu članicu koja naknadno izrazi pristanak da se obaveže ovom Konvencijom, ona stupa na snagu prvog dana po isteku perioda od tri meseca od datuma deponovanja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju.

Član 20.

1. Svaka država ugovornica može u vreme potpisivanja ili prilikom deponovanja instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju da navede teritoriju ili teritorije na koje se ova Konvencija primenjuje.

2. Svaka država ugovornica može naknadno, izjavom upućenom Generalnom sekretaru Saveta Evrope, da proširi primenu ove Konvencije na bilo koju drugu teritoriju navedenu u izjavi. U odnosu na tu teritoriju Konvencija stupa na snagu prvog dana po isteku perioda od tri meseca od datuma kada je Generalni sekretar primio tu izjavu.

3. Sve izjave date u skladu sa prethodna dva stava, u odnosu na bilo koju teritoriju navedenu u izjavi, mogu da se povuku notifikacijom dostavljenom Generalnom sekretaru. Povlačenje stupa na snagu prvog dana po isteku perioda od tri meseca od datuma kada je Generalni sekretar primio pomenutu notifikaciju.

Član 21.

Ne mogu se staviti nikave rezerve u odnosu na odredbe ove Konvencije.

Član 22.

1. Svaka od Strana ugovornica može, u svako doba, otkazati ovu Konvenciju dostavljanjem notifikacije Generalnom sekretaru Saveta Evrope.

2. Otkazivanje stupa na snagu prvog dana po isteku perioda od dvanaest meseci od datuma kada je Genralni sekretar primio pomenuto obaveštenje.

Član 23.

1. Generalni sekretar Saveta Evrope obaveštava o sledećem države članice saveta Evrope:

- a) svakom popisivanju;
- b) svakom deponovanju instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili odobaranju;
- c) svakom datumu stupanja na snagu ove Konvencije u skladu sa članovima 19. i 20;
- d) svakom drugom postupku, obaveštenju ili saopštenju koje se odnosi na ovu Konvenciju, osim za postupke preduzete shodno članovima 8. i 10.

U tom smislu, dole potpisani opunomoćenici potpisuju ovu Konvenciju.

Sačinjeno u Strazburu 26. novembra 1987, na engleskom i francuskom, u jednom primerku koji će biti deponovan u Arhiv Saveta Evrope. Oba teksta su autentična. Generalni sekretar Saveta Evrope poslaće ovreni prepis svakoj državi članici Saveta Evrope.

Dodatak Privilegije i imuniteti Član 16.

1. U smislu ovog dodatka odredbe koje se odnose na

članove Komiteta odnose se i na eksperte pomenute u članu 7, stav 2.

2. Članovi Komiteta obavljajući svoje dužnosti i prilikom putovanja koja su u funkciji tih dužnosti uživaju sledeće privilegije i imunitete:

a) imunitet od hapšenja ili pritvaranja, te oduzimanja ličnog prtljaga i, kada je reč o izjavama datim pismeno ili usmeno, kao i kada su u pitanju ostali akti preduzeti u obavljanju funkcije, uživae imunitet od bilo kakvog sudskog postupka;

b) izuzimanje od bilo kakvog ograničavanja slobode kretanja prilikom izlaska ili povratka u zemlje u kojima žive i ulaska i izlaska u zemlju u kojoj vrše svoje dužnosti, i od evidentiranja u biroima za strance u zemlji koju posećuju ili kroz koju prolaze prilikom vršenja svojih dužnosti.

3. Tokom putovanja preduzetih u obavljanju njihovih funkcija članovi Komiteta, kada je reč o carinskim formalnostima i onim kod zamene novca, uživaju sledeće olakšice:

a) njihove vlade će im dati iste one koje uživaju visoki funkcioneri kada putuju službeno u inostranstvo u privremenoj misiji;

b) vlade ostalih Strana ugovornica daće im iste one koje uživaju predstavnici stranih vlada u privremenoj službenoj misiji.

4. Dokumenti i ostali papiri koji pripadaju Komitetu, ukoliko se oni odnose na poslove koje Komitet obavlja, su nepovredivi.

Zvanična prepiska i ostala zvanična saopštenja Komiteta ne smeju se zadržavati niti cenzurisati.

5. Da bi se članovima Komiteta omogućila potpuna sloboda javnog istupanja i puna nezavisnost u obavljanju dužnosti, nastaviće se imunitet od bilo kakvog sudskog postupka u odnosu na izjave koje daju u pisanoj ili u usmenoj formi, te drugih akata učinjenih u obavljanju svoje dužnosti, i pošto njihov mandat bude okončan.

6. Privilegije i imuniteti koje uživaju članovi Komiteta dodeljuju im se ne radi sticanja lične koristi, već da bi se sačuvala nezavisnost prilikom obavljanja njihovih dužnosti. Jedino Komitet ima nadležnost da ukine imunitet svojih članova; on ne samo da ima pravo, već i obavezu da ukine imunitet jednog od svojih članova u slučaju kada, po njegovom mišljenju, imunitet ometa tok pravde i kada se on može ukinuti bez štete po svrhu njegovog dodeljivanja.

